

ԱՄՓՈՓ ՏԵՂԵԿԱՆՔ

2002 ԹՎԱԿԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՄԻՋԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ռուսաստանի Դաշնության միջեւ սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
2. Հայաստանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության միջեւ սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
3. Տնտեսական համագործակցության հարցերով հայ-ուկրաինական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով
4. Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
5. Հայաստանի Հանրապետության եւ Թուրքմենստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
6. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ղազախստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
7. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ղրղզստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
8. Հայաստանի Հանրապետության եւ Տաջիկստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
9. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ուզբեկստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական հարցերով միջկառավարական հանձնաժողով
10. Տնտեսական հարցերով հայ-ամերիկյան Աժխասանֆային խումբ /միջկառավարական հանձնաժողով/
11. Հայաստանի Հանրապետության եւ Բուլղարիայի Հանրապետության միջեւ առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական միջկառավարական հանձնաժողով
12. Հայ-ռումինական առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության խառը հանձնաժողով
13. Հայ-հունական տնտեսական, արդյունաբերական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով
14. Հայ-ավստրիական առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության խառը հանձնաժողով

15. Հայաստանի Հանրապետության եւ Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջկառավարական համաձայնագրի հանձնաժողով

16. Առեւտրի, սննդամթերքի, սեխնուլոգիայի, գիտության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության հայ-ինդոնեզական միջկառավարական հանձնաժողով

17. Հայ-սիրիական միջկառավարական համաձայնագրի հանձնաժողով

18. Հայաստանի Հանրապետության եւ Լիբանանի Հանրապետության միջկառավարական համաձայնագրի հանձնաժողով

19. Հայաստանի Հանրապետության եւ Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության միջկառավարական համաձայնագրի հանձնաժողով

20. Հայ-ճապոնական եւ ճապոնա-հայկական սննդամթերքի համագործակցության կոմիտեներ

21. Առեւտրի, արդյունաբերության, էներգետիկայի, գիտության, սեխնուլոգիաների, գյուղատնտեսության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում Հայ-Չինական միջկառավարական հանձնաժողով

22. Հայաստանի Հանրապետության ՏՐԱՍԵԿԱ /TRACECA/ ազգային հանձնաժողով

1. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ռուսաստանի Դաշնության միջեւ սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-ռուսական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի գործունեությունը կարելի է համարել բավարար՝ հաշվի առնելով համագործակցության եզրերի բազմազանությունը, ծավալը, գործունեության արդյունավետությունը:

Հանձնաժողովի համանախագաներ՝ ՀՀ դաշտայնության նախարար Ս.Սարգսյանի եւ ՌԴ արդյունաբերության, գիտության եւ տեխնոլոգիաների նախարար Ի.Կլեբանովի միջեւ կայացած կանոնավոր հանդիպումները, գործնականորեն նդաստել են հայ-ռուսական սնտեսական հարաբերությունների շջանակի ձևավորմանը եւ նրա դինամիկ զարգացմանը:

Հայ-ռուսական համագործակցությանը որակադես նոր շունչ է հաղորդում »ՀՀ եւ ՌԴ կառավարությունների միջեւ ՌԴ սուբյեկտների վարչակազմների եւ ՀՀ մարզերի վարչակազմների միջեւ համագործակցության սկզբունքների մասին« Համաձայնագիրը:

Ս.թ. նոյեմբերի 4-ին Երևան կասարած ՌԴ վարչադես Ս.Կասյանովի այցի ընթացում ի վերջո իր հանգուցալուծումը սսացավ »Գույք դարսփի դինաց« ծրագիրը: Համաձայն »ՀՀ կառավարությանը ՌԴ կառավարության սրամադրած դեսական վարկերի գծով դարսփի մարման համար ՀՀ դեսական սեփականությունը հանդիսացող գույքը հանձնելու կարգի մասին ՀՀ կառավարության եւ ՌԴ կառավարության համաձայնագրում փոփոխություններ կասարելու մասին« Արձանագրությանը, Հայաստանյան 5 ձեռնարկություններ՝ Հրազդանի ջերմաէլեկտրակայանը, »Մարս« գործարանը, Երեւանի նյութաբանության, Երեւանի մաթեմատիկական մեքենաների, Երեւանի կառավարման ավտոմատացված համակարգերի գիտահեսազոտական ինստիտուտները հանձնվեցին Ռուսաստանի Դաշնության կառավարմանը: Ի լրումն, ստորագրվել են մի շարք այլ փաստաթղթեր:

Այցելության ընթացում, ի զարգացումն 2001թ. սեդեսեմբերին ՌԴ Նախագահ Վ.Պուտինի Երեւան կասարած դաշտոնական այցի ընթացում երկու դեսությունների նախագահների միջեւ տեղի ունեցած բնարկումների, իրենց շարունակական զարգացումն սսացան սրանսդորսային հաղորդակցությունների ստեղծման, էներգետիկ ու մեքենատեխնիկական ոլորտներին եւ ռազմարդյունաբերական համալիրին վերաբերող հարցերը:

Ելնելով աշխատանքի ծավալներից, նախադասրասական աշխատանքներ են սարվում հայ-ռուսական միջկառավարական հանձնաժողովի շջանակներում հասուկ հանձնախումբի ստեղծման ուղղությամբ, որը կկանոնակարգի գիտության եւ տեխնիկայի ոլորտում երկկողմանի համագործակցության ծրագրի իրականացման գործընթացը:

Ս.թ. նոյեմբերի 21-22-ը, Երեւան ժամանած ՌԴ մշակույթի նախարար Մ.Շվիդկոյի դաշտոնական երկօրյա այցի ընթացում 3 սարվա համագործակցության դայմանագիր է ստորագրվել Ռուսաստանի եւ Հայաստանի մշակույթի նախարարությունների միջև: Ըստ նոր համաձայնագրի, 2004 թվականին՝ Հայաստանում կանցկացվեն ռուսական մշակույթի օրեր: 2003 թվականի հունիսին Հայաստանում եւ Ռուսաստանում տեղի կունենան տոնական համերգներ՝ նվիրված Արամ Խաչատրյանի 100-ամյակին:

Իրականացվել են Միջկառավարական հանձնաժողովի հերթական՝ 4-րդ համատեղ նիստի Արձանագրության կետերի զգալի մասը: Լրացուցիչ բանակցություններ են ընթանում Արձանագրության առանձին կետերի շուրջ, որում առանձնակի ուշադրություն է դարձվել Սևծովյան առեսրի եւ զարգացման բանկի օժանդակությամբ նախատեսվող »Կովկաս« նավահանգստում լասանավային փոխադրումների կազմակերմման ծրագրին: Վերջինիս իրականացումը մի շարք գործոնների հետեւանով ձգձգվում է:

Հանձնաժողովի հայկական մասի գործունեության շջանակներում, ՌԴ-ում ՀՀ դեսդայնության նախաձեռնությամբ ՌԴ համադասախան նախարարություններին, առեսրարդյունաբերական դալասին, արդյունաբերողների ու ձեռներեցների միությանը, ինչդես նաեւ Ռուսաստանի հայերի միությանն է ուղարկվել ՀՀ առեսրի եւ սնտեսական

զարգացման նախարարության ու Հայկական զարգացման գործակալության կողմից Պատժարարական շրջ 50 ներդրումային ծրագիր:

Ներկայումս ակտիվ բանակցություններ են ընթանում հանձնաժողովի 5-րդ համատեղ նիստի հիմնական օրակարգային հարցերի եւ անցկացման ժամկետների շուրջ:

2. Հայաստանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության միջև սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-բելառուսական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական նոր կազմը /նախագահ՝ ՀՀ առևտրի և սնտեսական զարգացման նախարար Կ.Եսմարիսյան/ հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 27.03.2002 թ. թիվ 167 որոշմամբ:

Հանձնաժողովի առաջին նիստը կայացել է 2000թ. հունվարի 18-20-ը՝ Մինսկում, երկրորդը՝ 2000թ. հոկտեմբերի 30-31-ը՝ Երևանում, երրորդը՝ 2001թ. ապրիլի 27-ը՝ Մինսկում:

Արձանագրվել է, որ կողմերը հիմնականում կատարել են նախորդ Արձանագրությունների կետերը:

Հայ-բելառուսական սնտեսական կապերի հետագա զարգացման համար զգալի խթան հանդիսացավ ս.թ. հունիսի 6-7-ը կայացած ՀՀ նախագահ Ռ.Քոչարյանի գլխավորած Պատվիրակության առաջին ղառնական այցը Բելառուսի Հանրապետություն:

Այցի ընթացքում ստորագրվել են հետևյալ համաձայնագրերը.

ՀՀ ԵԼԲՀ կառավարությունների միջեւ առանց մուսի արտոնագրի փոխադարձ այցելությունների մասին,

ՀՀ ԵԼ ԲՀ կառավարությունների միջեւ զինամթերքի եւ ռազմական տեխնիկայի փոխադարձ առաքման մասին,

ՀՀ ԵԼ ԲՀ կառավարությունների միջեւ ազատ առևտրի մասին համաձայնագրին կից ԲՀ ԵԼ ՀՀ կառավարությունների միջեւ արձանագրություն:

Ս.թ. հոկտեմբերի 28-30-ը Մինսկում կայացել է Միջկառավարական հանձնաժողովի չորրորդ նիստը, որի ընթացքում ֆննարկվել են առևտրասնտեսական ոլորտում հայ-բելառուսական համագործակցության վիճակը և հետագա զարգացման խնդիրները, ինչպես նաև ՀՀ նախագահի Բելառուս կատարած ղառնական այցի ընթացքում ձեռք բերված ղայմանավորվածությունների կատարման ընթացքը: Մասնավորապես, բելառուսական տրակտորների, ավտոբուսների, »Բելազ« մակնիտի խոտոր բեռնատարների, սերմացու կատարֆիլի Հայաստան առաքման, ինչպես նաև Բելառուսի կողմից հայ-բելառուսական արտաֆին առևտրական »ԲելԱռ« համատեղ ձեռնարկության հիմնադիր ֆոնդը 500 հազար ԱՄՆ դոլարով ավելացման վերաբերյալ:

Նիստի արդյունքում ընդունված արձանագրության մեջ կարելուրվել են երկու երկրների մարզերի միջև կապերի ընդլայնման, սնտեսվարող սուբյեկտների միջեւ ուղղակի շփումների հաստատման, կիրառական գիտության եւ բարձր տեխնոլոգիաների ասղարեզում համագործակցության ակտիվացման, գործարար շրջանակների ներկայացուցիչների փոխադարձ այցելությունների կազմակերմման խնդիրները:

Միջկառավարական հանձնաժողովի նիստին զուգահեռ ընթանում էր նաեւ հայ-բելառուսական բիզնես-ֆորումը, որի անցկացման մասին ղայմանավորվածությունը ձեռք էր բերվել ՀՀ նախագահ Ռ.Քոչարյանի Բելառուս կատարած ղառնական այցի ընթացքում: Հայաստանցի գործարարները հանդիողումներ են ունեցել Բելառուսի մարզերի եւ Մինսկ ֆաղաֆի առևտրական, արդյունաբերական եւ միջնորդ ձեռնարկությունների շուրջ 70 ներկայացուցիչների հետ: Արդյունքում ձեռք էր բերվել համագործակցության կոնկրետ ղայմանավորվածություններ և կնքվել են մի շարք նախնական ղայմանագրեր:

Նիստի ընթացքում համագործակցության մասին համաձայնագիր է ստորագրվել նաեւ ՀՀ առևտրի եւ սնտեսական զարգացման նախարարությանը կից տեղեկատվական մարտեթինգային կենտրոնի եւ ԲՀ ԱԳՆ-ին կից մարտեթինգի եւ գների կոնյունկտուրայի ազգային կենտրոնի միջեւ:

Կոնկրետ ղայմանավորվածություններ են ձեռք բերվել բելառուսական արտադրության

ադրանֆաստեսակների Հայաստան առաջնային մասին՝ »Բելլո« համատեղ ձեռնարկության եւ ԲՀ առեւտրի նախարարության մի շարք մարզային առեւտրական կազմակերպությունների, Գոմելի եւ Բորիսովի փայտամշակման, ինչպես նաեւ »Ասլանս« եւ »Գորիզոնս« գործարանների միջեւ:

Երկու երկրների առեւտրաարդյունաբերական լոգիստիկայի նախագահները ստորագրել են համագործակցության մասին համաձայնագիր:

Բիզնես-ֆորումի կարելու արդյունքներից է Մինսկում ՀՀ առեւտրաարդյունաբերական լոգիստի մշակման ներկայացուցչության ստեղծումը: Պայմանավորվածություններ են ձեռք բերվել ԲՀ առեւտրաարդյունաբերական լոգիստի Մինսկի մասնաճյուղի սարածում հայկական ադրանֆաստեսակների մշակման գործող ցուցահանդեսի ստեղծման, իսկ Մինսկ ֆաղափում վերոհիշյալ ադրանֆաստեսակների վաճառքով զբաղվող ֆիրմային խանութի բացման վերաբերյալ:

Նշենք նաեւ, որ չնայած նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ ադրանֆառջանառությունն աճել է մոտ 38%-ով՝ այն չի կարող գոհացուցիչ համարվել՝ հաշվի առնելով այս ոլորտում առկա ողջ լոգիստիկայը, ինչը նախատեսվում է իրականացնել հետագա միտքերի ընթացքում:

Հայ-բելառուսական միջկառավարական հանձնաժողովի հաջորդ՝ հինգերորդ նիստը, ըստ նախնական լոգիստիկայի մասին, կկայանա Երևանում 2003թ. երրորդ եռամսյակում:

3. Տնտեսական համագործակցության հարցերով հայ-ուկրաինական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

Տնտեսական համագործակցության հարցերով հայ-ուկրաինական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովը հիմնվել է համաձայն ՀՀ կառավարության եւ Ուկրաինայի կառավարության միջեւ ստորագրված ազատ առեւտրի մասին համաձայնագրի:

2002թ. փետրվարի 25-ին հաստատվել է հայ-ուկրաինական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական նոր կազմը /նախագահ՝ ՀՀ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կ.Ճեմարիսյան/:

Համատեղ հանձնաժողովի անդամիկ նիստը կայացել է 1999թ. հուլիսի 20-ին՝ Կիեւում, իսկ երկրորդը՝ 2001թ. փոստվարի 20-ին՝ Երևանում:

Հարկ է նշել, որ կողմերը հիմնականում կատարել են հանձնաժողովի երկրորդ նիստի արձանագրության կետերը: Ստորագրվել եւ ուժի մեջ են մտել մի շարք լոգիստիկայի:

Պրակտիկ եւ իրական գործողությունների շարունակ, ընդհանուր առմամբ, դրական է գնահատվում ՀՀ եւ Ուկրաինայի միջև 2001-2010թթ. երկարաժամկետ տնտեսական համագործակցության միջոցների կատարման ընթացքը:

Առեւտրառջանառության ծավալները վերջին երկու տարվա ընթացքում աճել են երկու անգամ, իսկ նախորդ տարվա համեմատությամբ, այս տարի դրանք ավելացել են 30%-ով: Ստորագրվում է, որ 2003թ. երկրորդ առեւտրառջանառության եւ բեռնափոխադրումների ծավալը կկազմի 40մլն. ԱՄՆ դոլար:

Ըստ վերջին՝ երկրորդ նիստի արձանագրության, հայկական կողմը հետեւողականորեն իրականացրել է ձեռք բերված լոգիստիկայի մասին պայմանավորվածությունները եւ հասել էական ձեռքբերումների, մասնավորապես՝ արդյունավետ համագործակցում են ՀՀ էներգետիկայի եւ Ուկրաինայի էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարարությունները, որոնք առաջընթաց են արձանագրել էներգետիկ սարքավորումների մատակարարման, ԱԷԿ-երի անվտանգության բարձրացման, էլեկտրահաղորդման գծերի ենթակառուցվածքների զարգացման, »Իրան-Հայաստան« գազատարի շինարարական ծրագրի բնագավառներում:

Հայ-ուկրաինական միջկառավարական հանձնաժողովի գործունեության համատեղությամբ նշանակալից ներդրում ունեցավ Ուկրաինայի նախագահ Լ. Կուչմայի ս.թ. հոկտեմբերի 9-11-ը կատարած այցը Երևան, որի ընթացքում ֆունկցիոնալ են հայ-ուկրաինական հարաբերությունների ողջ համալիրը եւ զարգացման հեռանկարները:

Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ի հետ հանդիման ժամանակ ընդգծվել

են դրական սեղաբարձերը եկեղեցիների եւ եկեղեցաւանդանոցային հետ կապուած հարցերում, ինչի վկայությունն են Լվովի հայկական եկեղեցու ամբողջական վերադարձը հայոց թեմին եւ Կիեւում հայկական նոր եկեղեցու համար հողոհասկացումը:

Այցի արդյունքում կնքվել են 4 միջկառավարական եւ միջգերատեսչական համաձայնագրեր, յայնանաւորվածությունն է ձեռք բերվել միջկառավարական հանձնաժողովի հաջորդ՝ երրորդ համատեղ նիստն անցկացնել 2003թ. գարնանը Կիեւում՝ ՀՀ վարչապետ Ա.Մարգարյանի Ուկրաինա կասարելիք դաւսոնական այցին զուգահեռ:

Նախատեսվում է ֆննդական առնել ձեռք բերված համաձայնությունները, ինչպէս նաեւ գիտական եւ ռազմատեխնիկական ոլորտներում համագործակցության հեռանկարները: Նիստի ընթացքում կորոշակիացվեն նաև 2003թ. Ուկրաինայում հայկական, իսկ 2004թ.՝ Հայաստանում ուկրաինական մշակույթի օրեր անցկացնելու հետ կապուած հարցեր:

4. Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

ՀՀ վարչապետի 2002 թվականի նոյեմբերի 14-ի թիվ 657-Ա որոշման համաձայն հաստատվել է նշյալ միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական նոր կազմը / նախագահ՝ ՀՀ տրանսպորտի եւ կառուցողական նախարար Ա.Մամուկյան/, իսկ նոյեմբերի 25-ի թիվ 695-Ա որոշմամբ տեղի են ունեցել կազմի մասնակի փոփոխություններ:

Միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին համատեղ նիստը կայացել է դեռեւս 1998թ. նոյեմբերի 20-ին, երկրորդը՝ 2001թ. հունիսի 28-29-ը՝ Երեւանում:

Երկրորդ համատեղ նիստի արձանագրության կետերի կասարումն ադաիտուվելու նդատակով կայացել է հանձնաժողովի հայկական մասի երկու նիստ /31-ը օգոստոսի 2001թ. և 12-ը ադրիլի 2002թ./: Նիստերի ընթացքում դիտարկվել է նաեւ տարբեր ոլորտներում միջկառավարական եւ միջգերատեսչական համաձայնագրերի կասարման եւ նոր փատտաթղթերի նախադատտրատտման վիճակը, փորձ է արվել կոնկրետ լուծումներ տալ երկկողմանի սնտեսական հարաբերություններում գոյություն ունեցող խոչընդոտներին:

Վրացական կողմին են ներկայացվել հանձնաժողովի երրորդ համատեղ նիստի անցկացման նդատակահարմար ժամկետների վերաբերյալ եւ ֆննարկվելիք հարցերի ամփոփված առաջարկությունները:

Ըտ նախնական յայնանաւորվածության, միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ նիստը յետք է կայանար ս.թ. հունիսին, սակայն հետաձգվելու յատճառով անցկացման նոր ժամկետները զտնվում են ճգոտտման փուլում:

Դատելով հանձնաժողովի հայկական մասի կողմից ներկայացված տեղեկանփից, անհրաժեւտ է նշել, որ կայացած երկու համատեղ նիստերի արձանագրությունները չեն իրագործվել ամբողջ ծավալով, եւ որպէս հետեւանփ, այն մասնակիորեն ներադղել է հայ-վրացական սնտեսական հարաբերությունների վրա, որի մակարդակը չի համադատտախանում երկու երկրներում առկա ներուժին:

Ըտ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, 1999-2001թթ. ընթացքում երկու երկրների միջեւ ադրանփաւոտտանառության ծավալն աճել է, այնուամենայնիվ, նկատվում է զուտ ներմուծման բացատական սալդոյի ատտիճանական աճ: Այդ ցուցանիւոը ս.թ. 9 ամիսների կտրվածփով արդեն անցել է 7 մլն. ԱՄՆ դոլարի սահմանագիծը: Մինչդեռ, որոշ հետազոտությունների համաձայն, հայկական ադրանփները կարող են զբաղեցնել վրացական տուկայի ավելի փան 25%-ը, այնինչ զբաղեցնում են ընդամենը 7-10%-ը:

Չնայած »ՀՀ եւ Վրաստանի կառավարությունների միջև ՀՀ նկատմամբ Վրաստանի յատտփի վերաձնակերման մասին« կնքված յայնանագրին, իր հանգուցալուծումը չի ստացել ՀՀ նկատմամբ Վրաստանի ունեցած յատտփի մարման կամ վերաձեւակերման հարցը, մասնավորադէս՝ էներգետիկայի բնագավառում:

Հաւովի առնելով հայ-վրացական հարաբերությունների կարեւորությունը, ինչպէս նաեւ այս եւ առկա այլ խնդիրների լուծման հրատտադությունը, անհրաժեւտ է հայ-վրացական

համագործակցության մակարդակը սեղափոխել առավել ակտիվ եւ արդյունավետ հարթություն:

5. Հայաստանի Հանրապետության եւ Թուրքմենստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հայաստանի Հանրապետության եւ Թուրքմենստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասակ կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2002թ. մայիսի 27-ի թիվ 321 որոշմամբ (նախագահ՝ ՀՀ էներգետիկայի նախարար Ա.Մովսիսյան):

Հանձնաժողովի համատեղ անդրամիկ միտքը նախատեսվում էր հրավիրել ս.թ. նոյեմբերին Թուրքմենստանի նախագահ Ս. Նիյազովի ՀՀ կասարելիք այցի ընթացքում, որի հետաձգման դատարանով հետաձգվել է նաեւ հանձնաժողովի միտքի անցկացումը՝ սեղափոխվելով 2003թ. առաջին կիսամյակ:

Ներկայումս հանձնաժողովի հայկական մասի փարսուղարությունն ավարտում է հանձնաժողովի աշխատանքային ծրագրի ձեւավորման նպատակով ՀՀ համադատաստան շահագրգիռ գերատեսչություններից ստացված համագործակցության առաջարկությունների ամփոփումը:

6. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ղազախստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-ղազախական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասակ կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2002թ. հունիսի 17-ի N 365-Ա որոշման հիման վրա (նախագահ՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի առաջին սեղակալ Ս.Ավետիսյան):

Կողմերի նախնական համաձայնությամբ հանձնաժողովի համատեղ առաջին միտքը նախատեսվում է անցկացնել 2003թ. երկրորդ կիսամյակում: Նախատեսվում է փնտրել օրենսդրության բնագավառում, Ղազախստանում կազմակերպվող միջազգային ցուցահանդեսներում եւ տոնավաճառներում իրենց մասնակցությունն ունեցող հայկական ընկերություններին արտոնությունների սրամադրման, «Մեքսիկո ճանապարհ» ծրագրի շրջանակներում զբոսաշրջության ոլորտում համագործակցության, ռազմատեխնիկական ոլորտում հայկական արտադրության հատուկ նշանակության ադրամիտքների Ղազախստան ներմուծման եւ այլ ոլորտների վերաբերյալ հարցեր:

Նախատեսվում է նաեւ 2003թ. ընթացքում անցկացնել բիզնես-ֆորում երկու երկրների արդյունաբերողների եւ գործարարների մասնակցությամբ:

Ներկայումս նախատատատասական փուլում են զտնվում 11 միջկառավարական համաձայնագրեր, որոնք կխթանեն երկու դետությունների միջեւ փոխհարաբերությունների զարգացմանը:

7. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ղրղզստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-ղրղզական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասակ կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2002թ. մարտի 29-ի N 182 որոշմամբ (նախագահ՝ ՀՀ բնատադատություն նախարար Վ.Այվազյան):

Հանձնաժողովի աշխատանքները ծավալելու նպատակով ՀՀ նախարարություններից եւ գերատեսչություններից հավաքվել են առաջարկություններ, որոնք ներկայացվել են հանձնաժողովի հայկական մասի անդամներին: Հանձնաժողովի հայկական մասի, եւ հետեւաբար, համատեղ անդրամիկ միտքերի անցկացումը զտնվում է նախատատատասական փուլում:

**8. Հայաստանի Հանրապետության և Տաջիկստանի Հանրապետության միջև
Տնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով**

Հայ-տաջիկական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասկանալի կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2002թ. մարտի 29-ի N 183 որոշմամբ (նախագահ՝ ՀՀ քննադատության նախարար Վ.Այվազյան):

Հանձնաժողովի աշխատանքները ծավալելու նպատակով ՀՀ նախարարություններից եւ գերատեսչություններից հավաքվել են առաջարկություններ, որոնք ներկայացվել են հանձնաժողովի հայկական մասի անդամներին: Հանձնաժողովի հայկական մասի, եւ հետևաբար, համատեղ անդրամիկ միստերի անցկացումը գտնվում է նախադրարարության փուլում:

**9. Հայաստանի Հանրապետության և Ուզբեկստանի Հանրապետության միջև
Տնտեսական հարցերով միջկառավարական հանձնաժողով**

Ս.թ. հունիսին ՀՀ ԱԳ նախարար Վ. Օսկանյանի Ուզբեկստան կատարած դաշնային կառավարության ընթացքում ՈւՂ նախագահ Ի.Կարիմովի հետ հանդիպման ժամանակ փոխադարձ առաջարկություն է արվել միջկառավարական տնտեսական համագործակցության հանձնաժողով ստեղծելու մասին:

ՀՀ վարչապետի հանձնարարությամբ /20.09. 2002թ. թիվ 010-4564/ ավարտական փուլում է գտնվում հանձնաժողովի հայկական մասի անհասկանալի կազմի ձևավորումը:

Ս.թ. հոկտեմբերին ՀՀ ԱԳՆ հայտագիր է հղել ուզբեկական կողմին, խնդրելով՝ իրենց տեսակետը հայտնել համանախագահների մակարդակի վերաբերյալ:

10. Տնտեսական հարցերով հայ-ամերիկյան Աշխատանքային խումբ /միջկառավարական հանձնաժողով/

Հանձնաժողովը ստեղծվել է 1999թ. սեպտեմբերին ԱՄՆ նախկին փոխնախագահ Ա.Գորի եւ ՀՀ նախկին վարչապետ Վ.Սարգսյանի նախաձեռնությամբ:

Հայաստանի մասնակցությամբ միջկառավարական հանձնաժողովների մեջ իր ակտիվ գործունեությամբ առանձնանում է նաեւ Հայ-Ամերիկյան միջկառավարական հանձնաժողովը, որի վառ աղացույցը վերջին 9 ամիսների ընթացքում գումարված 2 միստերն են:

Ս.թ. հունվարի 23-24-ը Երեւանում տեղի է ունեցել հանձնաժողովի 4-րդ միստը, որտեղ, համաձայն ՀՀ վարչապետի 2002թ. հունվարի 24-ի թիվ 33 որոշման, հայկական կողմը մասնակցել է նորացված կազմով: Այն, ինչպես և նախկինում, նախագահում է ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վ.Խաչատրյանը /համաձայն ՀՀ վարչապետի 2002թ. հունվարի 24-ի N 33 որոշման/:

Արդյունքում դայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ՀՀ Կենտրոնական բանկին օժանդակության հասկացման գործում: ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) ՀՀ-ը ներգրավել է նոր ռազմավարության մշակման գործընթացներին: Առկա է առաջընթաց էներգետիկայի ոլորտում, մասնավորապես՝ Արեւային էներգիայի կուսակման շրջանակում: Կրթական ոլորտում շարունակվում է համագործակցությունը միջնակարգ դպրոցներին ինտերնետ համակարգչային կադրերի սրահադրման շուրջ: Կարելի է հասկացվել երկրաշարժի գոտու վերականգնման ֆինանսավորող ծրագրի ընդլայնմանը:

Ի զարգացումն 4-րդ միստի արձանագրության, ս.թ. հունիսի 10-ին կայացած հանդիպման ընթացքում ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար, Հայ-ամերիկյան միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նախագահ Վ.Խաչատրյանի եւ Հայաստանում ԱՄՆ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ջ.Օրդուեյի միջև դայմանավորվածություն է ձեռք բերվել

ԱՄՆ Գանձադաշտի աջակցությամբ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության ուսուցման կենտրոնի հիմնադրման վերաբերյալ:

Աշխատանքային խմբի 5-րդ նիստը տեղի է ունեցել ս.թ. սեպտեմբերի 26-27-ը՝ Վաշինգտոնում, որի ընթացքում ֆինանսական եւ արժանագել սարքավորումը հարցերի լայն շրջանակ: Այդ թվում՝ ՀՀ կառավարության մակրոտնտեսական եւ ֆինանսական ֆառաֆականությունը, Հայաստանում գործարարության մթնոլորտը եւ դրա բարելավմանն ուղղված ՀՀ կառավարության ջանքերը, Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությունում մոտ ադազայում սդասվող ՀՀ անդամակցության հեճ կադված հարցեր, ՀՀ-ԱՄՆ առեւտրային կադերի խթանումը, Հայաստանից Միացյալ Նահանգներ արճահանումների հանդեմ կիրառվող մաֆային տուրերի նվազեցման ուղիները եւ երկկողմ ազաճ առեւտրային ռեճիմի սեղծման հեռանկարը, ՀՀ կառավարության, եւ մասնավորադեճ, Կենտրոնական բանկի կողմից միջազգային ահաբեկչության ֆինանսավորման կանխարգելմանն ուղղված օրենսդրական եւ գործնական միջոցառումները, մարդկանց մաֆաներագության խնդրում ՀՀ կառավարության կողմից ձեռնարկվող ֆայլերը, Հայաստանի էներգեճիկ բնագավառի սեֆականաճնորհման եւ բարեֆիտումների ներկա գործընթացը, 2003թ. ՀՀ-ին սրամադրվելիֆ ԱՄՆ սեֆնիկական եւ զարգացման օճանդակության նախադասվությունները:

Այս եւ երկկողմ հեճաբրություն ներկայացնող այլ հարցեր տեղ են գեղ հայ-ամերիկյան համաճայնագրի՝ միջկառավարական հանճնաճողվի գործողությունների ճրագրի մեջ, որը ստրագրվել է ս.թ. նոյեմբերի 15-ին՝ Երեւանում:

11. Հայաստանի Հանրադեճության եւ Բուլղարիայի Հանրադեճության միջեւ առեւտրաճնտեսական եւ գիճասեֆնիկական միջկառավարական հանճնաճողվ

Մինչ այճմ տեղի է ունեցել հանճնաճողվի 2 նիստ՝ 1999թ. ադրիլի 14-15-ը՝ Սոֆիայում, 2001թ. ադրիլի 10-11-ը՝ Երեւանում:

Վերջին մեկ սարվա ընթացքում կողմերի կազմերում տեղի են ունեցել անհաճական ֆոֆիտություններ, մասնավորադեճ, հանճնաճողվի բուլղարական մասի նախազահ է նճանակվել Բուլղարիայի սրանադորճի եւ հադորդակցության նախարար Պ.Պեճրովը:

Ի զարգացումն երկրորդ նիստի Արճանագրության, 2002թ. ադրիլին բուլղարական կողմի խնդրանքով, վերջիններիս սրամադրվել է հայկական այն կազմակերպությունների ու ձեռնարկությունների ցուցակը եւ կադողիների սվյալները, որոնց հեճ համագործակցելու ցանկություն կարող են ցուցաբերել բուլղարական ընկերությունները:

Ընդհանուր առմամբ, առեւտրաճնտեսական ու գիճասեֆնիկական համագործակցության ոլորտում հայ-բուլղարական հարաբերությունների զարգացումը գնահաճվում է բավարար, չնայած երկու երկրներում առկա է նճյալ ոլորտներում հարաբերությունների զարգացման իրական ներուճ:

Սույն սարվա վերջին նախաճեսվում է անցկացնել հայկական մասի նիստ, որում կֆնանրկվեն Միջկառավարական հանճնաճողվի երկրորդ նիստի արճանագրության կեճերի կաճարման ընթացքը եւ երկկողմ հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները:

Միջկառավարական հանճնաճողվի հաջորդ նիստի անցկացումը նախաճեսված է 2003թ. սկզբին՝ Սոֆիայում:

12. Հայ-ռումինական առեւտրաճնտեսական եւ գիճասեֆնիկական համագործակցության խառը հանճնաճողվ

ՀՀ վարչադեճի 26 մարճի 2002թ. թիվ 153 որոճմամբ հաճաճսվել է միջկառավարական հանճնաճողվի հայկական մասի անհաճական նոր կազմը /նախազահ՝ ՀՀ սրանադորճի եւ կադի նախարար Ա.Մանուկյան/:

2002թ. ֆեճրվարի 20-ին տեղի է ունեցել հանճնաճողվի հայկական մասի նիստը, որին հանճնաճողվի հայկական մասի անդամներից բացի ներկա էին նաեւ Ռումինիայում ՀՀ

դեստան Ե.Սարգսյանը, ՀՀ ժառանգորդ գերատեսչությունների ու գործարար շրջանակների ներկայացուցիչներ: Նիսի ընթացքում ֆինանսավել են Հայաստանի եւ Ա Ռուսիանի միջեւ առեւտրանցեսական եւ գիտատեխնիկական երկկողմ համագործակցության զարգացման ուղիները, մասնավորապես՝ երկու երկրների միջեւ ուղիղ օդային հաղորդակցության բացման, Կոնսանցա-Փոթի/Բաթումի/ լասանավոլ եւ Վրաստանի ու Հայաստանի սարածով դեղի Իրան բեռների սարանցիկ փոխադրումների, ինչպես նաեւ երկկողմ փոխադրումների հեռանկարները եւ այլն:

2002թ. մայիսի 29-30-ը Ռուսիանի հասարակական կառույցների, սրանտորսի եւ բնակարանների նախարար, Միջկառավարական հանձնաժողովի ռումինական մասի նախագահ Մ.Թ.Միսրեայի հրավերով կայացել է ՀՀ սրանտորսի եւ կառի նախարար, հանձնաժողովի հայկական մասի նախագահ Ա.Սանուկյանի այցը Ռուսիան, որտեղ ռումինական կողմի նախագահի հետ հանդիման ընթացքում ֆինանսավել են արժանացել հանձնաժողովի առաջին նիսի արձանագրության կատարման ընթացքը, առեւտրանցեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության ոլորտի զարգացման հեռանկարները, արձանագրվել է երկու երկրների միջեւ համագործակցության զգալի առաջընթաց:

Հաշվի առնելով ռումինական կողմի 1.5 մլն. ԱՄՆ դոլարի չափով ներդրումը «Ախթալայի ԼՀԿ ՓԲԸ»-ի եւ «Metal Prince» ֆիրմայի միջեւ ստորագրված ժայնանագրի համաձայն՝ կարելի է ասել, որ հայ-ռումինական համագործակցությունը մտել է յոթակի գործողությունների փուլ եւ ցույց է տալիս զարգացման միտումներ: Մասնավորապես, հեռանկարային է համագործակցությունը լեռնամետալուրգիայի եւ ֆինիական արտադրության, կահույքի եւ շինանյութերի արտադրության, նավթավերամշակման, ինֆորմատիկայի, դեղագործության, մրգի եւ բանջարեղենի վերամշակման ոլորտներում:

Ընդհանուր առմամբ, հայ-ռումինական առեւտրանցեսական հարաբերությունները զսնվում են համագործակցության գերակա ոլորտների հսակեցման եւ փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող որոշ նախագծերի մշակման փուլում:

Միջկառավարական հանձնաժողովի երկրորդ համատեղ նիսի անցկացման վայրն ու ժամկետները ներկայումս համաձայնեցվում են ռումինական կողմի հետ:

13. Հայ-հունական սնեսական, արդյունաբերական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-հունական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական նոր կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2002թ. մարտի 1-ի N 103 որոշմամբ (նախագահ՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Դ.Զադոյան):

Հայ-հունական միջկառավարական հանձնաժողովի հունական մասի համանախագահ է նշանակվել Հունաստանի արտաին գործերի փոխնախարար յրն. Ա. Լովեռոյսը:

Հայ-հունական միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ համատեղ նիսը, մի ֆանի անգամ տարբեր յատճառներով հետաձգվելուց հետո, կայացել է ս.թ. նոյեմբերի 28-ին՝ Երեւանում, որտեղ նշվել է, որ երկու երկրների սնեսական համագործակցության ներկայիս մակարդակը զիջում է առկա հնարավորություններին, եւ 11 մլն. ԱՄՆ դոլարի հասնող առեւտրաշրջանառությունը չի կարելի գոհացնող համարել:

Ձաղափական երկխոսության բարձր մակարդակին զիջող սնեսական փոխհամագործակցությունը բացատրվում է Հայաստանի ներդրումային դաշտի վերաբերյալ տեղեկատվության յակասով: Հունական կողմը այն յայնամավորում է նաեւ տարածաշրջանային հիմնախնդիրների հետ կաղված ռիսկի գործոնի, շուկայի սահմանափակ լինելու եւ այլ խնդիրների առկայության հետ:

Հայաստանում հունական ներդրումների հիմնական մասը բաժին է ընկնում մեկ ընկերության՝ «Արմենտել»-ին, իսկ երկկողմ առեւտրային հաշվեկշիռը կազմում է մոտ 51 մլն. ԱՄՆ դոլար՝ ի վնաս Հայաստանի Հանրապետության /54 մլն. ներմուծում, 2.9 մլն. արտահանում/:

Նիսի ընթացքում հունական կողմին առաջարկվել է երկկողմ համագործակցությունը

զարգացնել հասկալի սննդարդյունաբերության, ընդլայնելի, կաթնամթերքի, արհեստական ալմաստների արտադրության, փոխադրելի և արդյունաբերական այլ ոլորտներում: Հայկական կողմը ղարգացնելու համար հայտնվելու և Սալոնիկի 2003 թ. ամենամյա միջազգային սոնավաճառին հայկական արդյունաբերական և գյուղատնտեսական տարածարի մասնակցության շուրջ: Հունական կողմի համաձայնագրի հավելել է, որ նախադրարտարվում է հույն գործարարների ղարգացնելու համար հայտնվելու և Սալոնիկի 2003 թ. ամենամյա միջազգային սոնավաճառին հայկական արդյունաբերական և գյուղատնտեսական տարածարի մասնակցության շուրջ:

Հայ-հունական սնտեսական համագործակցության խնդիրները ֆննարկվել են միջկառավարական հանձնաժողովի 5 աճխասանֆային խմբերում, որի արդյունֆում ստորագրվել է համադրարտարվում և արձանագրություն:

14. Հայ-ավստրիական առևտրատնտեսական և գիտատնտեսական համագործակցության խառը հանձնաժողով

Հայ-ավստրիական միջկառավարական հանձնաժողովի անդրանիկ միսը կայացել է ս.թ. ֆետրվարի 27-ին՝ Վիեննայում, ՀՀ նախագահ Ռ.Քոչարյանի կատարած ղարտնական այցի շրջանակում: Միսի ընթացֆում ֆննարկվում են արժանացել ՀՀ և ԱՀ սնտեսական ղարգացնելու ընդհանուր ղարտները, երկկողմ առևտրի և սնտեսական համագործակցության վիճակն ու հեռանկարները, ներդրումային համագործակցության հեռանկարները, համագործակցության իրավադայնամագրային բազայի հետագա ղարգացումը և այլ ոլորտներում համագործակցության հեռանկարները: Այցի ընթացֆում կնֆվել են նաեւ երկու միջկառավարական համաձայնագրեր՝ »Եկամտների և գույֆի կրկնակի հարկումը բացառելու վերաբերյալ« և »Օդային հաղորդակցության մասին« համաձայնագրերը:

Ի ղարգացումն միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին միսի, ֆննարկված հարցերը և առաջարկություններն ուղարկվել են Հայասանի շահագրգիռ ընկերություններին և կազմակերղություններին:

Հայ-ավստրիական համագործակցության ոլորտներն առավել հարսացնելու նղարտակով ներկայումս հանձնաժողովը նախաձեռնել է կազմի համալրում: Մոր, ընդլայնված կազմի հաստատումից հետո կորոշվի առաջիկա միսի ընթացֆում ֆննարկվելի հարցերի ցանկը: Հանձնաժողովի երկրորդ միսը նախատեսված էր անցկացնել ս.թ. նոյեմբերի երկրորդ կեսին՝ Երեւանում, սակայն ինչ-ինչ ղարտներով հետաձգվել է:

15. Հայասանի Հանրաղետության և Իրանի Իսլամական Հանրաղետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

ՀՀ վարչաղետի 2002 թ. հունվարի 16-ի N 19 որոշումը հաստատվել է Հայասանի Հանրաղետության և Իրանի Իսլամական Հանրաղետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական նոր կազմը (նախագահ՝ ՀՀ նախագահի աճխասակազմի ղեկավար Ա.Թումանյան):

Անց է կացվել հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի երեֆ համատեղ միս՝ 1995 թ.՝ Երեւանում, 1998 թ.՝ Թեհրանում և 2001 թ. հունվարի 24-ին՝ կրկին Երեւանում:

Վերջին միսի ընթացֆում ֆննարկվել են համագործակցության լայն ոլորտի կարելուրագույն խնդիրներ, մասնավորաղետ, Իրան-Հայասան գազատարի, Արաֆու գետի վրա համատեղ հիղորդելեկրակայանի, Մեղրիում նավթագազատարի կառուցման, Մեղրի-Քաջարան թունելի, մաֆային համագործակցության ղայնամագրի ստորագրման, սահմանամերձ առևտրի, մճակութային և այլ բնույթի հարցեր: Ստորագրվել է Փոխընթերման Հուճագիր, ինչղետ նաեւ Հուճագրի կետերի կատարման ընթացֆի մասին տեղեկանղ:

2002 թ. հունվարի 18-ին տեղի է ունեղել հանձնաժողովի հայկական մասի միս, որի ընթացֆում հսակեղվել է 2002 թ. համար նախատեսված միջղղարումների ծրագիրը՝ ըս գերատեսղությունների:

Ա.թ. փետրվարի 24-26-ը հանձնաժողովի աշխատանքային ծրագրում նախատեսված միջնարգային համագործակցությանը վերաբերող հարցերի շուրջ բանակցություններ վարելու նպատակով, նահանգադատ Սոփանուլլահիի հրավերով, Տեղի է ունեցել ՀՀ Սյունիքի մարզի Է. Բարսեղյանի այցելությունը Իրանի Արևելյան Ասրիականի նահանգ, որի արդյունքում ստորագրվել է փոխընթացային հուշագիր: Հուշագրում հստակացված են երկու մարզերի միջև համագործակցության տարբեր բնագավառներին վերաբերվող մի շարք միջոցառումներ:

Ա.թ. մայիսի 2-6-ը աշխատանքային այցով ԻԻՀ է մեկնել ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար, հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի նախագահ Ա.Թումանյանը: Այցի ընթացքում հանդիպումներ են տեղի ունեցել Իրանի նախարար Զանգանեի, փոխնախարար Ռահգոզարի, առևտրի նախարար Շարիաթմադարիի, ֆինանսների եւ կոնոմիկայի նախարար, համատեղ հանձնաժողովի իրանական կողմի նախագահ Թ.Մազաիերիի եւ ԻԻՀ նախագահ Մ.Խաթամիի հետ: Զննարկվել են տարբեր ոլորտներ, եւ հետանուս լինելու նպատակով` ստեղծվել աշխատանքային խմբեր:

Հուլիսի 9-11-ը միջկառավարական հանձնաժողովի աշխատանքային ծրագրի էներգետիկայի փաթեթում նախատեսված հարցերի շուրջ բանակցություններ վարելու նպատակով աշխատանքային այցելությամբ Երևան է ժամանել Իրանի էներգետիկայի նախարար Հաբիբոլլահ Բիթարաֆը: Երևանում հանդիպումներ են տեղի ունեցել ՀՀ էներգետիկայի նախարար Ա.Մովսիսյանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր ջրային ռեսուրսային ղեկավար Ա.Մարտիրոսյանի, ՀՀ վարչապետ Ա.Մարգարյանի, ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար, Հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի նախագահ Ա.Թումանյանի հետ: Նախարար Բիթարաֆին ընդունել է նաեւ ՀՀ նախագահ Ռ.Քոչարյանը:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է նշել, որ մի շարք բնագավառներում, ինչպիսիք են էներգետիկան, արդյունաբերությունը, գիտությունը, ղեկավարական սանդղակները, բնապահպանությունը, առաջխաղացումները բավականին դանդաղ են ընթանում: Այն հիմնականում բացառվում է իրանական կողմի ղեկավարությամբ: Ավելին, որոշ բնագավառներում, որոնցից են ֆինանսա-բանկային եւ մասնավոր համագործակցությունը, առկա են բազմաթիվ խնդիրներ: Այդ խնդիրների լուծման հարցերը կառավարված են օրենսդրական փոփոխությունների հետ:

ՀՀ եւ ԻԻՀ համագործակցում են նաեւ Հայաստան-Հունաստան-Իրան եւ Հայաստան-Իրան-Թուրքիայի միջև եւ Հայաստան-Իրան-Եվրամիություն եռակողմ համագործակցության շրջանակներում:

Ա.թ. դեկտեմբերի 9-12-ը Թեհրանում կայացել է միջկառավարական հանձնաժողովի 4-րդ լիազուրկ միասնական ընթացքում կողմերը մեկնակցել են հայ-իրանական ռեսուրսային եւ գիտականությանը երկկողմ հարաբերություններին առնչվող կարելու ազդեցություն, այդ թվում` էներգետիկայի, Հայաստան-Իրան գազատարի, առևտրի, ներդրումների, գիտության եւ կրթության հարցեր:

16. Առևտրի, ռեսուրսային, տեխնոլոգիայի, գիտության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական նոր կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2002թ. փետրվարի 12-ի N 72 որոշմամբ (նախագահ` ՀՀ ԱԳ նախարարի տեղակալ Թ.Մարգարյան): Հնդկական մասում տեղի է ունեցել անհատական կազմի փոփոխություն. հանձնաժողովի նախագահությունը ստանձնել է Հնդկաստանի Արսաֆին գործերի փոխնախարար Շաբանկը:

Հանձնաժողովի անդամակազմը կայացել է 1997թ. սեպտեմբերի 15-18-ը` Դելիում:

2001թ. հուլիսի 25-ին Երևանում կայացել է հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի երկրորդ միասնական ընթացքում բացի ձեռք բերված դայանամավորվածությունները հաստատող արձանագրությունից, ստորագրվել են »Առևտրի, ռեսուրսային, տեխնոլոգիայի,

գիտության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողովի մասին» եւ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր սանդղարացման, չափագիտության եւ սերիֆիկացման վարչության եւ Հնդկաստանի սանդղարների բյուրոյի միջեւ սանդղարացման, սերիֆիկացման եւ հավասագրման բնագավառում համագործակցության մասին» համաձայնագրերը:

Արձանագրության մեջ սեղ են գտել միսի ընթացքում ֆննարկված թեմաները, որոնցից հասկանալի են առեւտրահարկային /տեմա 1/ եւ թեթեւ արդյունաբերություն/, սեղեկատվական /մեդիա/ զբոսաշրջության եւ ֆաղափարական ավիացիայի /Երեւան-Նյու Դելի չվերթ/, առողջապահության /ՁԻԱՀ-ի կանխում, դեղամիջոցներ/, գյուղատնտեսության /հացահատիկ/, գիտատեխնիկական /փորձի փոխանակում/, ֆինանսական եւ բանկային համակարգի /ՀՀ Կենտրոնական բանկի եւ Հնդկաստանի Ֆեդերալ Ռեզերվային բանկի միջեւ Փոխընթացման հուսալիցության /բիռոնտուրներ/, կրթության եւ մշակույթի / ուսանողների փոխանակում, վկայականների ճանաչում/, սեխնիկական համագործակցության բնագավառում համագործակցության եզրերի մշակումը:

Հասկանալի է, որ հայ-հնդկական սնտեսական հարաբերությունների զարգացման համար զգալի խթան հանդիսացավ երկու երկրների դեստիմոնիստի բացումը:

Հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ միսի է կայանար նոյեմբերի 11-12-ը, սակայն համանախագահների զբաղվածության դաժնառով միսի անցկացումը սեղափոխվել է հաջորդ սարվա առաջին եռամսյակ: Նիսի ընթացքում նախատեսվում է ֆննարկել առեւտրի, ֆինանսների, զբոսաշրջության եւ ֆաղափարական ավիացիայի, սեղեկատվական սեխնոլոգիաների, առողջապահության` ներառյալ կենսաբանական հեսազոտությունների, սեխնիկ ծառայության եւ աղեսների վերացման, մշակույթի եւ կրթության բնագավառներում համագործակցության կոնկրետ ծրագրեր, ինչդեռ նաեւ համագործակցության նոր ուղղություններ: Նախատեսվում է համալրել երկու երկրների միջեւ գործող իրավական դաժնը, մասնավորապես «Եկամուսների եւ գույքի կրկնակի հարկումից խուսափելու մասին» եւ «Ներդրումների փոխադարձ դաժնությունների եւ խրախուսման մասին» համաձայնագրերի սորագրումով:

17. Հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

Հայ-սիրիական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական նոր կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի որոշմամբ 2001թ. մայիսին (նախագահ` ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Դ.Զադոյան):

Հեսագա ֆայլերի ձեռնարկման ուղղությամբ 2002 թվականի ընթացքում կայացել են հանձնաժողովի հայկական մասի 2 միսեր:

- Առաջինում /2002թ. մարտի 18/ ֆննարկվել են հեսկյալ հարցերը.
- գ ՍԱՀ վարչապետ Մուհամմադ Մուսաֆա Միրոյի Հայաստան ակնկալվող այցի հես կաղված եւ այդ ընթացքում հնարավոր սորագրվելիք համաձայնագրերի ցանկի մասին,
- գ հայ-սիրիական միջկառավարական 2-րդ միսի Արձանագրության /09.05.2001թ./ եւ դրա հիման վրա դաժնատված աշխատանքային ժամանակացույցի կետերի կասարման ընթացքի մասին,
- գ ս.թ. օգոստոսին Դամասկոսի միջազգային արդյունաբերական ցուցահանդեսին ՀՀ հնարավոր մասնակցության վերաբերյալ:

Իսկ 2002թ. հունիսի 20-ին հրավիրված երկրորդ միսում հիմնականում ֆննարկվել է ս.թ. հունիսի 3-ին Սիրիայի Արաբական Հանրապետության Զեյզունի ամբարակի փլուզման հեսկանով դաժնառած վնասների վերացմանն ուղղված ՀՀ կառավարության կողմից օգնություն ցուցաբերելու մասին հարցը:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա.Խաչատրյանի ս.թ. մարտի 4-8-ը Սիրիայի Արաբական Հանրապետություն կասարած դաժնոնական այցը նոր բովանդակություն հաղորդեց հայ-սիրիական միջդետական համագործակցությանը: Երկրի իշխանության ղեկավարների հես սեղի ունեցած հանդիմունների ընթացքում ֆննարկվել են սարաբնույթ հարցեր` հիմնականում սնտեսական հարաբերությունների

զարգացման հետ կապված: Մասնավորապես, նշվել է, որ հաշվի առնելով երկու երկրներում առկա ներուժը՝ առեւտրափոխանակման ներկա ծավալները չեն համադասասխանում ստորագրված համաձայնագրերի էությունը:

Որոշու եզրակացություն հարկ է նշել, որ հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովը գործում է ոչ լիարժեք: Հաճախ հայկական կողմի առաջարկներն մնում են անարձագանք, որի հետեւանում գոյություն ունեցող բազմաթիվ խնդիրների լուծումը չի ստանում համադասասխան ընթացք:

Հայ-սիրիական ճնշասական հարաբերություններին առավել դիմամիկ ընթացք սալու նդասակով, այդ թվում՝ հաճախակիացնելու գործարար շջանակների հանդիդումները, անհրաժեշտություն է զգացվում սիրիական կողմի հետ անցկացնել ֆաղաֆական և դիվանագիտական խորհրդակցություններ: Հարկ է նշել, որ նման փորձեր եղել են հայկական մասի կողմից, սակայն դրանք մնացել են անդասասխան:

Հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի երրորդ նիստը նախատեսվում է հրավիրել 2003 թվականի ընթացքում՝ Երեւանում:

18. Հայաստանի Հանրադեություն եւ Լիբանանի Հանրադեություն միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

ՀՀ կառավարության 2000թ. հունիսի 20-ի թիվ 375 որոշմամբ հաստատվել է միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նոր կազմը (որի հետագա փոփոխությունները հաստատվեցին ՀՀ վարչադեոի 2001թ. մայիսի 23-ի թիվ 401 որոշմամբ)՝ նախագահ նշանակելով ՀՀ դեական գույի կառավարման նախարար Դ.Վարդանյանին:

Լիբանանյան կազմի ձեւավորված չլինելու դասձառով առ այսօր չի կայացել հայ-լիբանանյան միջկառավարական հանձնաժողովի անդրամիկ նիստը:

Ինչ վերաբերվում է հայկական մասին, ադա ՀՀ նախարարությունների կողմից ներկայացված առաջարկները ֆնարկվել եւ մշակվել են հանձնաժողովի կողմից, դրանց հիման վրա կազմվել է հայ-լիբանանյան հարաբերությունների զարգացման աշխատանքային ուղեցույց, ինչը եւ հիմք կհանդիսանա առաջին համատեղ նիստի ընթացքում հայկական կողմի աշխատանքների կորդինացման համար:

Հաշվի առնելով հայ-լիբանանյան ճնշասական հարաբերությունների դասիվ վիձակը, կարի է զգացվում լիբանանյան կողմի հետ անցկացնել ֆաղաֆական եւ դիվանագիտական խորհրդակցություններ:

19. Հայաստանի Հանրադեություն եւ Եգիդեսուի Արաբական Հանրադեության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

Հայ-եգիդեսական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչադեոի 2001թ. մայիսի 31-ի թիվ 402 որոշմամբ, իսկ 2002 թվականի ընթացքում տեղի են ունեցել կազմի մասնակի փոփոխություններ (նախագահ՝ ՀՀ առեւտրի եւ ճնշասական զարգացման նախարար Կ.Ճամարիսյան):

Հանձնաժողովն իր աշխատանքները սկսել է 1996թ-ից, եւ մինչ այսօր հարաբերությունները զարգանում են բավարար ընթացքով: Սկզբնական շջանում, որոշ գերակայություն, առանձնացվել են գիտության եւ տեխնիկայի, ֆաղաֆաշինության, ինչդես նաեւ առեւտրի ոլորտները:

Կողմերի փոխհամաձայնությամբ հանձնաժողովի երրորդ նիստը ս.թ. հոկտեմբերի 18-20-ը անցկացվել է Երեւանում: Երեւան է ժամանել ԵԱՀ դատնական դասվիրակությունը՝ արտաֆն գործերի դեական նախարար տիկին Ֆայզա Աբուլ Նազայի գլխավորությամբ:

- Զննարկումների արդյունքում ստորագրվել են հետեւյալ փաստաթղթերը.
- Փոխընդմնման հուշագիր ԵԱՀ կենտրոնական բանկի եւ ՀՀ կենտրոնական բանկի

միջեւ,

- Փոխընդունման հուշագիր Եզիմոսոսի առեւտրի լալասների միության եւ ՀՀ առեւտրի եւ արդյունաբերական լալասի միջեւ,
- Փոխընդունման հուշագիր ՀՀ բնադաշտային գործառնության նախարարության եւ ԵԱՀ արդյունաբերության եւ սեխնոլոգիական զարգացման նախարարության միջեւ երկրաբանության ոլորտում գիտական եւ սեխնիկական համագործակցության մասին,
- Փոխընդունման հուշագիր ցուցահանդեսների բնագավառում /հայկական կողմից ստորագրել է Հայկական զարգացման գործակալությունը/,
- Համագործակցության Արձանագրություն Եզիմոսոսի ազգային գրադարանի եւ փաստաթղթերի վարչության եւ Մ. Մաւսոցի անվան Հին ձեռագրերի ինստիտուտի / Մասենադարան/ միջեւ,
- Եզրափակիչ Արձանագրություն:

Եզիմոսական լալասի կազմում համադասախան ներկայացուցիչների եւ լիազորված անձանց բացակայության լալասում չստորագրվեցին Եզիմոսական կառույցների եւ շինարարական կադրերի միության եւ ՀՀ համադասախան կառույցի միջեւ համագործակցության Արձանագրությունը եւ Եզիմոսական միջազգային առեւտրի կետի եւ ՀՀ-ում նրա համազորի միջեւ Փոխընդունման հուշագիրը:

Նիսի ընթացում ձեռք են բերվել մի շարք փոխադասակցութեւ լալասնալորվածութուններ առեւտրի, բանկային եւ ներդրումների, արդյունաբերության, սեղեկասկական սեխնոլոգիաների, բարձրագոյն կրթության եւ մշակույթի, գիտական հետազոտության, առողջադաշտային եւ դեղագործության, հեռահաղորդակցության, էներգետիկայի, գյուղատնտեսության, ֆալաֆաշինության եւ զբսաւոցության ոլորտներում, որոնք անրագրվել են Եզրափակիչ արձանագրության մեջ:

20. Հայ-ձադոնական եւ ճադոնա-հայկական սնեսական համագործակցության կոմիտեներ

Հայ-ձադոնական սնեսական կոմիտեի հայկական մասի վերջին անհասկան կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչադետի 2001թ. ադրիլի 26-ի թիվ 327 որոճամբ, որը ս.թ-ին ենթարկվել է մասնակի փոփոխութունների (նախազահ` ՀՀ ԱԳ նախարար Վ.Օսկանյան):

2001թ. հունիսի 27-ին Տոկիոյում կայացել է երկու կոմիտեների առաջին համատեղ նիսը, որի աշխատանքները համընկան »Հարավկովկասյան երեք հանրադետութուններ« ցուցահանդեսի բացման հետ:

Ճադոնական կողմը ներկայացնում էին ամենաառաջատար մասնալոր ընկերութունների մոտ 30 գործարարներ եւ ձեռներեցներ, հայ-ձադոնական կոմիտեի 5 անդամները լալասոնյաներ էին, Հայաստանի գործարար ւոջանակները ներկայացված չէին: Ճադոնական կողմի ֆննարկմանն են ներկայացվել մի շարք բիզնես ծրագրեր, ինչդես նաեւ ներդրումային առաջարկներ: Երկու կողմերն էլ լալասասկանութուն են հայտնել ուղիներ փնտրել հետագա համատեղ առեւտրատնեսական համագործակցութունը զարգացնելու համար:

Տնեսական համագործակցության կոմիտեների գործունեութունը նոր լիցք է հաղորդել 2001թ. դեկտեմբերին ՀՀ նախազահ Ռ.Քոչարյանի լալասոնական այցը Տոկիո, որի ընթացում Ճադոնիայի բարձրասիճան լալասոնյաների հետ ֆննարկվել են հայ-ձադոնական հարաբերութունների զարգացման հեռանկարները:

Ի զարգացումն, ս.թ. գարնանը ձադոնական կողմին է փոխանցվել ՀՀ սարբեր ընկերութունների ներդրումային առաջարկների մեկ այլ փաթեթ, որի լալասախանը դեռեւս չի ստացվել:

Տոկիոյում սեղի ունեցած առաջին համատեղ նիսի ընթացում լալասնալորվածութուն է ձեռք բերվել կոմիտեների երկրորդ համատեղ նիսը 2002թ. երկրորդ կեսին Երևանում անցկացնելու վերաբերյալ: Սակայն նիսին առավել արդյունավետ կերպով նախալալասսկանելու, այն է` հայ-ձադոնական կոմիտեի կազմում ընգրկել Հայաստանի ամենալիտոն ընկերութունների,

ինչպես նաև Առևտրաարդյունաբերական Պալատի ներկայացուցիչներին, հետևաբար, համագործակցության առաջնային ոլորտները հսակեցնելու եւ երկուստե՛հ հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծերի ֆինանսմանը գործնական բնույթ հաղորդելու նպատակով երկու կողմերը համաձայնվել են հետաձգել այն մինչև 2003 թվականի աշնանը:

21. Առևտրի, արդյունաբերության, էներգետիկայի, գիտության, սեփնուլոգիաների, գյուղատնտեսության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում Հայ-Չինական միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-չինական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 1999թ. մարտի 29-ի թիվ 131 որոշմամբ, որից հետո կազմում տեղի են ունեցել զգալի փոփոխություններ (նախագահ՝ ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ա.Թումանյան):

Հանձնաժողովի գործունեության ճիշտ գնահատման առումով, կարելու է հետևյալ գործոնների հաշվառումը.

Ա/Հայ-չինական հարաբերությունները դեռևս զսնվում են գերակա ոլորտների ընտրության եւ հաստատման փուլում, որը, բնականաբար, դանդաղեցնում է համագործակցության ընթացքը:

Բ/Քանի որ Հայաստանը դասվում է սահմանափակ հումքային ռեսուրսներ եւ շուկա ունեցող երկրների շարքին, իսկ Չինաստանն այսօր աշխարհին ներկայանում է որպես ներդրումների գրավման տեսակետից ամենաառաջնային տնտեսություն ունեցող երկրներից մեկը, ապա դարձ է դառնում, որ չինական մասնավոր ընկերությունների կողմից Հայաստանում ներդրումներ կատարելու հետաքրքրությունը բավական թույլ է:

Գ/Ըստ Չինաստանում ՀՀ դեսպանության գնահատականի, մշակալ հանգամանքները հաշվի առնելով, հայ-չինական համագործակցության շեշտը կարելի է դնել գիտատեխնիկական ոլորտի վրա: Հայաստանում գիտական եւ փորձառական արտադրությունը կկառվի չինական անստանդարտ շուկայի վերահսկող չինական արդյունաբերական ձեռնարկությունների հետ: Չինաստանն իր հերթին դատարար է ֆինանսական ներդրումներ կատարել գիտական ուսումնասիրությունների ոլորտում այն հաշվարկով, որ դրա արդյունքում մշակվող սեփնուլոգիաները կկիրառվեն Չինաստանում:

Ամերիկացիները կոնկրետ տնտեսական նախագծերին՝ անհրաժեշտ է նշել, որ ներկայումս կողմերը առավել կարելու են ՉԺՀ-ում «Նաիրիս» ԳԱ ՓԲԸ հետ համատեղ կաուչուկի հայ-չինական գործարանի հիմնումը: 2002թ. հոկտեմբերին Երևան այցելեց Շանսի սինթետիկ կաուչուկի կորպորացիայի փորձագետների, Չինական վերակառուցման բանկի եւ ֆինանսական արդյունաբերության երկրորդ նախագծային ինստիտուտների մասնագետների ղեկավարությունը՝ ձեռնարկության սեփնուլոգիական հնարավորություններին եւ արտադրության արդիականացմանը ծանոթանալու նպատակով: Այցի ընթացքում չինական կողմից ներկայացվել են համատեղ ձեռնարկության գործարանի համար կառուցվող ենթակառուցվածքային օբյեկտների վերաբերյալ տեղեկատվությունը եւ ֆոտոնկարներ: Այցի արդյունքներն ամրագրող արձանագրության մեջ 2003թ-ի ապրիլը նշվել է որպես ՀՀ գործարանի շինարարության սկսման ռեալիստիկ ժամկետ:

2002թ. հունվարին, նախկինում հայտարարված մրցույթում հաղթանակած չինական ընկերությունը հաջողությամբ ավարտեց Հրազդանի ՋԷԿ-ի 5-րդ բլոկի կոնստրուկցիայի աշխատանքները, որին բարձր գնահատական տրվեց ՀՀ վարչապետի կողմից:

Հայ-չինական առևտրատնտեսական միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ նիստը նախատեսվում էր անցկացնել այս արված հոկտեմբերին՝ Երևանում, սակայն չինական կողմի խնդրանքով այն հետաձգվել է և նիստը կգումարվի 2003թ. ընթացքում:

22. Հայաստանի Հանրապետության ՏՐԱՍԵԿԱ /TRACECA/ ազգային հանձնաժողով

Հանձնաժողովի անհասական կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2001թ. փետրվարի 2-ի

N87 որոշմամբ, որը հետագայում ենթարկվել է մասնակի փոփոխությունների (նախագահ՝ ՀՀ սրահնադորսի եւ կադի նախարարի տեղակալ Հ. Բեգլարյան):

2001թ. դեկտեմբերի 11-12-ը Թբիլիսիում կայացել է ՏՐԱՍԵԿԱ միջկառավարական հանձնաժողովի արտահերթ նստաշրջանը, իսկ ս.թ. ադրիլի 24-25-ը Տաբենդում՝ հանձնաժողովի երկրորդ տարեկան կոնֆերանսը: Միաժամանակ տեղի են ունեցել նաեւ հանձնաժողովի աշխատանքային խմբերի հանդիպումները, այդ թվում նաեւ՝ ս.թ. փետրվարի 25-26-ը Աշխաբադում կայացած հանդիպումը:

Տաբենդյան կոնֆերանսում հաստատվել է ՏՐԱՍԵԿԱ նոր փառքը, որով լայն հնարավորություններ և հեռանկարներ են ստեղծվել Հայաստանի համար: Մասնավորապես, փառքում նշված են Հայաստանը Թուրքիայի հետ կապող երկաթուղային եւ ավտոճանապարհային անցումները: Ընդունվել են նաեւ Աֆղանստան մարդասիրական բեռների եւ շինանյութերի փոխադրման առավել նպաստավոր դայմանների ստեղծման նոր առաջարկներ, որոնք ՀՀ վարչապետի 13.05.2002թ. N 286 որոշմամբ հավանության են արժանացել: 2002թ. Գործողությունների ծրագրով հաստատված նախագծերում Հայաստանն ընդգրկված է հինգում՝ ընդհանուր 9.5 մլն եվրո բյուջեով: Դրանք են՝

- ՏՐԱՍԵԿԱ վիզայի եւ ՏՐԱՍԵԿԱ բեռների փաստաթղթերի ձեւակերպման նախագծի իրականացում եւ զարգացում,
- ՏՐԱՍԵԿԱ միջանցով վճանգավոր բեռների փոխադրման կարգավորում,
- Էֆուդեդիսորների համար FIATA ուսումնական կենտրոնների ստեղծում,
- Երեւան-Նախիջեւան-Բաֆու եւ Սանտեդիա-Սուխումի-Սոչի երկաթուղային գծերի վերագործարկման համար տեխնիկական սեսական հիմնավորումներ,
- Այրում-Սադախլո սահմանամերձ հասվածի վերակառուցում:

Ներկայումս ընթացի մեջ են 2001թ. Գործողությունների ծրագրով հաստատված վեց ծրագրեր՝ մոտ 11 մլն եվրո բյուջեով: Շարունակվում է նաեւ «Օդակամանաթելային մալուխի մասակարարում Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ Վրաստանի երկաթուղիներին» նախագիծը, որի շինարարական աշխատանքները կատարելու համար հայտարարված մրցույթում հաղթել էր հայկական «Ալմիսա» ՍՊԸ-ն:

ՏՐԱՍԵԿԱ միջկառավարական հանձնաժողովի հաջորդ տարեկան կոնֆերանսը նախատեսվում է անցկացնել 2003թ-ին՝ Երևանում, որտեղ Հայաստանը կստանձնի հանձնաժողովի նախագահությունը: